

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 22 / Eylül-Ekim 2010

Yönetimden

Yaz mevsimi boyunca ülkemiz halk oylamasına kilitlendi. Halk oylamasıyla yattık, halk oylamasıyla kalktık. Gece gündüz televizyonlar siyasi parti liderlerinin konuşmalarına yer verdi. En sonunda toz duman arasında, ülkemizin geleceği açısından çok önemli sonuçlar doğurabilecek anayasa değişiklikleri kabul edildi. Anayasada yapılan değişiklikler gelecekte de çok tartışılacağı benziyor...

Geçtiğimiz yazın en önemli olaylarından birisi de; ÖSYM tarafından yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavı'nda (KPSS) kopya çekilmesiydi. Her şeyin çivisi çıktı dedirten bir gelişmeydi bu. Sınava giren öğrencilerin büyük çabası, basın ve kamuoyu desteği ile ortaya çıkan olay, kısa sürede büyüdü. Yapılan soruşturma sonucunda öğretmen adaylarının sınavı iptal oldu. Sonra diğer sınavlarda da benzeri kopya iddiaları gündeme getirildi. Konu hâlâ tartışılıyor.

Eğitim dizgemizin sınava dayalı yapısı sürdüğü sürece bu tür hırsızlıkların, kayırmaların, sızmaların süreceğini düşünüyoruz. Öncelikle öğrencilerini sınavdan sınava sürükleyen bu sistemin değiştirilmesi gerekiyor. Gençlerimiz üniversiteye kadar binlerce sınava girerek diplomasını alıyor, biz o diplomanın üstüne öğretmen olabilmeyi, ya da diğer alanlarda çalışabilmesi için bir kez daha sınava sokuyoruz onları. Üstelik bu sınav ekmek kavgasını da beraberinde getiriyor. Kısaca ülkemizin geleceği olan gençlerimizin ömrünü dersanelerde çürütüyoruz...

...

Yaz dinlencesi bitti. 2010 - 2011 Eğitim - Öğretim yılı başladı. Öncelikle bu eğitim - öğretim yılının öğretmen ve öğrencilerimize sağlık, başarı ve mutluluk getirmesini diliyoruz.

Her öğretim yılı başında olduğu gibi, bu yıl da, eğitim dizgemizin sorunları gündeme getirildi. Yazılı ve görsel medya ve sendikalar sorunları birer birer ortaya döktüler. Uzun sözler söylendi.

Derin analizler yapıldı. Ama her yıl aynı sorunlar... Eğitim dizgemizde değişen bir şey yok! Demek ki; sorunlar bir türlü çözülüyor. Her yıl sınıfların kalabalık olmasından, dersliklerin yetersiz oluşundan, velilerden değişik adlarla paralar toplanmasından, öğretmen açığından söz ediyoruz; ama çözüm yok... Yüz binlerce öğretmen adayı sokaklarda geziyor. Çoğu kaç yıldır işsiz. Bir türlü atamaları gerçekleştirilemiyor. Ama bir bakıyorsunuz ki; kaç okulda öğretmen eksikliği sürüyor... Ne diyelim, umarız bu öğretim yılı sorunların bir kısmının çözümlendiği bir yıl olur...

Bu yaz öğretmenlik mesleği açısından içimizi yakan birçok olay da yaşadık; ancak bunlardan ikisi unutulacak gibi değildi. **İlk olay:** Çorlu Atatürk Çok Programlı Lisesi'nin ücretli öğretmeni Ahmet Fazlı Elçi'nin okula gelen kitapları hamallık yaparak taşıdığı sırada kalp krizi geçirerek ölmesiydi. Bu ölüm haberi eğitim camiasını yasa boğdu. Elçi yaz aylarında maaş alamadığı için hamallık yapıyordu. 44 yaşındaki Elçi, evli ve iki çocuk babasıydı.

İkinci olay; İstanbul - Ataşehir'deki Rotary Lisesi'nin inşaatında üniversite harçlığı için çalışırken düşerek hayatını kaybeden Muğla Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğrencisi Ömer Çetin'in olayıydı. Ne yazık ki, her iki olay basında yeterince yer bulamadı.

...

Bu arada Vakfımıza; burs için yüzlerce öğrenci başvurmaktadır. Bu konuda biz Vakıf olarak elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Ancak bizim de koşullarımız belli. Kendi yağımızla kavrulma mücadelesi vermekteyiz. Bu konuda görüş, öneri ve yardımlarınızı bekliyoruz.

Yazar, şair, TÖS Genel Başkanı Baykurt'u ölümünün 11. yılında bir kez daha saygıyla anıyoruz.

Yeni sayımızda görüşmek dileğiyle.

Köy Enstitülerine Yaklaşım

Vakıf Yayınlarının Kaynak Olarak Gösterilmesi

1994'te Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı (KEÇEV) kuruluncaya kadar Köy Enstitüleri üzerine asıl kaynaklardan yararlanarak yazı, kitap yazmak yorucu, uzun çalışmalar gerektiriyordu. Tonguç'un kitaplarının mevcudu yoktu. Ancak bazı kişilerde, büyük kitaplıklarda da vardı. Bazı yazıları gazete ve dergi sayfalarında kalmıştı, bunların bir kısmı da Arap alfabesi ile yazılıydı. Meclis görüşmelerinde, Şuralarda köy enstitüleri hakkında konuşulanların saptanması bazı kişiler için imkânsız, bazıları için uzun yorucu çalışmalar gerektiyordu. Bunları düşünen vakfımız yönetimleri araştırmacılara kolaylık sağlamak, herkesin doğru bilgelere kolaylıkla ulaşabilmesi için çalıştı, üretti.

Vakıf Tonguç'un bazı kitaplarının Sayın Engin Tonguç'un izniyle yeni baskılarını yaptı. Gazete ve Dergilerde çıkmış yazılarını derledi, iki cilt halinde yayımladı. Milli Eğitim Bakanı Hasan-Ali Yücel'in köy eğitimi ve köy enstitüleri hakkında yazıları, konuşmaları kitaplaştırıldı. Köy Enstitüleri hakkında 1937-1954 yılları arasında çıkmış yasalar, yasalasma, sırasında yapılan konuşmalar iki cilt halinde yayımlandı. 1936-1949 yılları arasında hakkında gazete ve dergilerde çıkan yazılar iki cilt halinde kitaplaştı. Bütçe konuşmaları sırasında ve Milli Eğitim Şuralarında Köy Enstitüleri hakkındaki konuşmalar, köy enstitüsü programları köy enstitüleri ile ilgili yönetmelik vs. resmi yazılar, enstitü müdürlerince Tonguç'a yazılan özel mektuplardan seçmeler vb. yayımlandı. Bu bağlamda temel kaynak olabilecek Vakıf yayınlarının toplamı 23 oldu.

Bazı başka kurum ve kişilerin yayınları da dikte alınırsa Köy Enstitüleri üzerinde çalışma yapmak isteyecekler için doğru kaynaklar büyük ölçüde elde hazır demektir. Genel de kaynak yokluğu artık bir gerekçe olarak ileri sürülemez.

Bu kaynaklar, Vakıf yayınları, yeterince duyurabildi mi? Yazarlar, araştırmacılar bu kaynakları çalışmalarını kullanabildiler mi? Kullanmamalarının ne gibi sakıncaları olabilmekte? Bu asıl ve temel kaynakların yerine 2.,3. el kaynaklar kullanılırsa ne olur?

Bu yıl (2010) 14-17 Nisan günleri Kastamonu üniversitesince düzenlenen Köy Enstitüleri Sempozyumuna gelen ve kitaplaşmış olan bildirimler üzerinde yapılan bir çalışma ile yukarıdaki sorulara yanıt vermeye çalışacağız.

1- Sempozyuma gelen 70 bildirimden 12'sinde kaynak gösterilmemiş. Kaynaksız bildiri ne kadar bilimsel olur bilemeyiz. Ama şimdiki konumuz bu değil.

2-Geriye kalan 58 bildirimden 27'sinde Vakıf kitapları kaynak olarak gösterilmiş. (aşağı yukarı %46'sı)

3- Vakıf kitaplarından 15'i kaynak gösterilmiş. (%65) Kaynak sayısı bildiri başına 1-27 arasında değişiyor. Beş'ten fazla kaynak gösterilen altı kitap şunlar:

- Eğitim Yolu ile Canlandırılacak Köy 6 kişi 17 kez
- Tonguç'un Kitaplaşmamış Yazıları 10 kişi 16 kez
- Köy Enstitüsü Programları 7 kişi 13 kez
- Köy Enstitüleri-Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar 7 kişi 12 kez
- Köy Enstitüleri Dergisi 4 kişi 7 kez
- Köy Enstitüleri ilgili Yönetmelik ve Resmi Yazılar 3 kişi 5 kez

4- Bütün kitaplarda kullanılan kaynak sayısı 952. Vakıf kitapları için kullanılan 101. (aşağı yukarı %10)

5)- Kişilerde yoğunlaşma var. Beş ve daha fazla kaynak kullanan 5 kişi Vakıf kitaplarından 43 kez kaynak göstermiş. Bunların 3 kişisi Vakıf Üyesi (25 kaynak) Yani bütün kaynak sayısı olan 101 sayısının dörtte birini bu üç vakıf üyesi kullanmış

Bu arada Vakıf yayını olmayan ama temel kaynak niteliğinde olan bazı kaynaklar da kullanılmış ama bunların sayısı çok değil.

Şu sonucu çıkarabiliriz.: Vakıf, kitaplarının duyurusunu yeterince yapamamış. Bu nedenle de kaynak olarak çok kullanılmamış olabilir. Ya da bildiri sahipleri kolayına kaçmış, az sayfalı 2, 3. el kitapları yeterli görmüştür.

Bulunan sayı ve oranları artırma yollarını bulmalıyız asıl kaynakları temel almayınca yanlış bilgi kullanmak kaçınılmaz olur. Sempozyum kitabında bu dikkati çekecek kadar çok. Bilgi hatası 120'nin üzerinde. Sempozyum seçici kurulu keşke işin farkına varıp basımdan önce düzeltme yollarını bulsaydı. Tehlikesi şurada ki bir üniversite yayınına güvenden dolayı o yanlışlar kaynak olarak alınıp yaygınlaştırılabilir.

Araştırmacılar, köy enstitülerine ilgi duyanlar bu bültenin okuyucuları en azından Vakıfça yayımlanan temel kaynaklardan yararlanmayı ihmal etmemeliler. Aynı kaynakların daha çok kullanılması için bilmenlere öneride bulunmalıdırlar.

Okullar Açılırken Köy Enstitülerini Anımsamak

Talip Apaydın

Eğitimin en iyisi, başarılı olanı, öğrencide öğrenme mutluluğu, öğrenme heyecanı, öğrenme merakı uyandırır. Yani öğrenmeye eğilimli, yatkın, istekli hazır hale getirir öğrenciyi. Başarısız eğitim ise öğrenciyi yıldırır., uzaklaştırır, nefret ettirir. Elinden gelse kaçırr öğrenciyi.

Köy Enstitülerinde okulların açılması diye bir kavram yoktu. Zaten açıktı okul. Öbür çalışmaların yanında kültür derslerinin de başlaması tarihi vardı. O da güz ayları, çoğunlukla eylül... Her dersin kitapları önceden dağıtılır. Onlar güzelce kaplanır. İlk sayfaya kalemle adımız soyadımız numaramız, sınıfımız yazılır. Tatlı bir heyecan ve merakla derslerin başlama günü beklenir. İyi anımsarım, tatlı bir merakla karıştırırdım kitapları. Neler yazıyor diye bakardım. Bunları öğrenince daha bilgili, daha önemli kişi olacağız diye böbürlenirdim. Okumuş insan olmanın gizemli görkemi büyüdü gözümde. Demek bizlere öyle bir değer yargısı verilirdi. Cahil insan, bilgili insanın farkı gözümüzde büyük önem taşırdı.

Onun için öğrenme susuzluğu içindeydik. Başarılı eğitim, sanıyorum öğrencide bu duyguyu uyandırır. Arkası da çorap söküğü gibi gelir. Ama bunun elbet koşulları var. Öğretilen bilgiler ilginç olacak. Bir işe yarayacak. Öğrencinin merakını doyurucu cinsten olacak. Bir işe yarayacak, yaşama katkı getirecek. İşe yaramaz havada anlamsız şeyler olmayacak. Ezber değil, düşünerek anlayarak, ele dile gelen konular olacak. Hiçbir şey anlamadan, zorla ezberletilen bilgiler nasılda sıkar insanı. Herkesin başından geçmiştir. Şimdi bunu yaşayan öğrenci, öğrenmenin tadına varabilir mi? Nefret etmez mi dersten de okuldan da... Her gün görüyoruz, tanık oluyoruz, öğrenciler okullarını da, öğretmenlerini de, kitapları da sevmiyorlar. Bunun üstünde neden hiç durulmaz? Önemli bir konu değil mi?

Ben çok iyi anımsarım, öğretmenlerimizi de, okulumuzu da seviyorduk. Hele bazılarının ders saatini heyecanla beklerdik. Hiç yalanım yok. Yeni şeyleri öğrenirken sevinirdik. Mutlu olurduk. Köy enstitülerinde yaratılan bu hava, bugün öbür okullarımızda neden yaratılamıyor? Bir eksiklik bir yanlışlık yok mu bunda?

Bence ders programlarının, ders kitaplarının yanlışlığından, yaşam gereklerine uzak olmasın-

dan geliyor bu Bir de elbet öğretmenlerin tutumundan, Ben iyi öğretmenlerle birlikte çalıştım. Mesleği sevmeyen, öğrencilere düşman gibi bakan arkadaşlarla da çalıştım. Öğrenciye kötü davranan, dersini sevdiremeyen öğretmen, hem kendisine hem öğrenciye kötülük ediyor. Onları uzaklaştırıyor. Okulu cehenneme çeviriyor. Kendisi de mutsuz oluyor. Öğretmenlik sevgi mesleği. Öğrenciyi kendi çocuğumuz gibi sevmeyen, onunla içtenli olarak ilgilenmeden olmaz...

Bu açıdan bakınca öğretmen yetiştirme konusunda söylenecek çok şeyler var elbet. Sık sık okuyoruz, duyuyoruz, durmadan öğrenci dövüyorlar. Öğrenciye kötü davranıyorlar. Orada eğitim yok demektir.

Ben köy enstitüsü öğrenciliğimde tek bir tokat yemedim, hiç kötü söz duymadım. Arkadaşlarımda öyle. Buna karşın hiçbir yaramaz durum, bir disiplin olayı geçmezdi. Öğretmenlerimize karşı son derece saygılı idik. Bir kaş çatmaları yeterliydi. Ayıplanmak en büyük ceza idi. Nasıl oluyordu bu? Doğru eğitimin gücü burada işte. O hava kendiliğinden yaratılıyordu. Çünkü arkada İsmail Hakkı Tonguç gibi bir eğitimci vardı. Her durumda onun etkisi yansırı. Köy Enstitülerine sık sık gelir, öğretmenleri de yetiştirirdi. Çok sonra kendilerinden duyduk, "biz öğretmenliği köy enstitülerinde öğrendik" derlerdi.

Bunların yanında öğrencilerin zamanını iyi değerlendirmek, öğrenciyi yararlı uğraşlara yöneltmek. Boş zamanlarını doldurmak. Çok kitap okumalarını sağlamak, müzik çalıştırmak, resim yaptırmak, sportif çalışmalara önem vermek... Hiç boş zamanımız yoktu bizim. Kitap okurduk, müzik çalışırdık, tartışırdık... Genç insanın boş kalması tehlikelidir. Kötü alışkanlıklara yönelir. Onun zamanını yararlı uğraşlarla doldurmak gerekir. Özellikle güzel sanatlarla ilişki kurmaları çok yararlı olur. Şiir edebiyat, müzik, resim, spor... Çok duyarlı dönemleridir, ilgi duyarlar. Onları yönlendirmek okulun öğretmenin görevidir. Bu açıdan bakınca bugünkü eğitimimiz acınacak düzeydedir. Gençlerimiz onun için okulu sevmemektedir.

Okullar açılırken öğrencilerin haline bir bakın, nasıl bir yılgınlık, isteksizlik... İnsanın içi burkuluyor.

Vakfımızdan Haberler

- TÖS Genel Başkanı, Köy Enstitülü yazar ve şair Fakir Baykurt'u ölümünün 11. yılında bir etkinlikle anıyoruz. Vakfımız, Eğitim Sen ve Eğitim Der'in ortaklaşa düzenlediği etkinliğin açılış konuşmalarını kurumlar adına Eğitim Sen Başkanı Zübeyde Kılıç, Eğitim Der adına Mustafa Demir, Vakfımız adına Erdal Atıcı yapacak. Mutahhar Aksarı'nın yöneteceği açılış konuşmalarını Talip Apaydın, Nedim Şahhüseyinoğlu ve Ahmet Özer...
- Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı'nın yapmış olduğu "Köy Enstitülülerle Söyleşiler" dizimizin ikinci kitabı "Anadolu Aydınlanmasının İzinde"nin hazırlıkları sürüyor. Bu yapıtta 12 Köy Enstitülüyle yapılan söyleşilerin yer alması bekleniyor...

- Vakfımızın internet sitesi her geçen gün daha çok ziyaretçi tarafından geziliyor ve oldukça çok ilgi topluyor. Web sayfamız kanalıyla Köy Enstitülerine gönül veren yeni dostlara ulaştığımız gibi; yaptıkları bağışlar karşılığında, onlara Köy Enstitüleriyle ilgili birinci el kaynaklarımızı gönderiyoruz...
- Vakfımıza geniş bir arşiv oluşturabilmek için sizden gelen Köy Enstitüleriyle ilgili fotoğraf, anı, mektup, değerli kitap v.b malzemeleri dikkatle kaydedip arşivimize kazandırıyoruz. En son Hasan Ali Yücel'in Hasanoğlan'da bir tören sırasında çekilmiş fotoğraflarını Ümit Sariaslan dostumuz Vakfımıza gönderdi. Fotoğrafların sahibi ve saklayıcısı Orman Mühendisi Ahmet Demirtaş'a da çok teşekkür ediyoruz.

Unutulmayan Kişi: Fakir

Fakir Baykurt olarak ünlendi. Fakir Baykurt olarak tanındı. Bizde öyle duyduk, öyle tanıdık. Ama Köy Enstitülü arkadaşları, gerçek adının Tahir olduğunu, onu da değiştirmediklerini söylüyorlar. Fakir yazarlık adıdır diyorlar. Ailesi ile ilçesi nüfus müdürlüğünün bu durumu açıklığa kavuşturması gerekiyor.

Fakir adını alışı da ilginç. Yakın arkadaşı Ekrem Kabay'dan duyduğuma göre, öğrenciliğinde de okumaya düşkünmüş. Öğrenci kitapları dışındaki kitaplarla dergi, gazete ne varsa okumuş. Kimilerinin de abonesiymiş. Birisini, Tahir Baykurt adı ile yayımladığı görülüyor. Düz yazı da yazmış olabilir ama gördüklerimiz şiirdir. Çoğuları gibi yazı yaşamına şiirle başladığı sanılıyor. Kanıtı Köy Enstitüleri Dergisi, anımsadığımca, kendisi 1929 doğumludur. Köy Enstitüleri dergisi, Yücel-Tonguç döneminde, 1944, 1945, 1946 yılları yayınlandı. 15-16 yaşlarında olabilir. O yaşında bile şiirleri değer buluyor, yayımlanıyor. Üstelik çağdaşlarının ki gibi ölçülde değil Orhan Veli'ninkiler gibi ölçüsüzdür. Uyakları da öyle... Örnek için Köy Enstitülerinin değişik sayılarından birkaç dize sunuyorum.

İkinci sayısının 299. sayfasındaki "Vazgeçtim" başlıklı şiiri: Bir tutam asmam elli kuruş, /Radyo almaktan, /Gramofon çalmaktan, /Ata binmekten vazgeçtim.

Üçüncü sayıdaki "Gönen Mektubu" başlıklılarından: Sarı Yapraklı, boz topraklı/ bizim iller!./ Güneşin Dua ile çekildiği, /çifte minarelerin dikildiği,/ diyardır burası. VII-VIII. Sayıda da var ya, sayfamızın kısıtlı oluşundan alamıyoruz. Gönen, Isparta'ya bağlı, öğrencisi olduğu Köy Enstitüsü'nün adıdır. "İşleyen demir ışıldar." diye bir söz var. Fakir Baykurt, yazarlığını sürekli işleyen birisiydi, ilkokul öğretmenliğiyle yetinmiyor. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Türk Dili bölümüne giriyor. Orayı bitirince yazarlığını daha geliştiriyor. Üretkenliğini, ürünlerini artırıyor. İçlerinde filme alınanları oluyor.

Kimileri gibi onu da seveni, sevmeyeni var. Ben, hem kendisini hem de yaptıklarını severdim. Toplumsal sorunlarımızı olduğu gibi yansıtıyordu. Onuncu Köy adlı yapıtını bir yolculukta Adana'da açtım, ne denli bağlanmışım ki, başımı kaldırmadan Ankara'da bitirip kapattım.

Kurduğu TÖS'ün (Türkiye Öğretmenler Sendikası) üyesiydim. O yolla birbirimizi daha iyi, daha yakından tanıdık. Birbirimize daha içten bağlandık. TÖS yüzünden,

tutarsız suçlamalarla yıllarca cezaevinde yattı. "Genel Af" yasası ile çıkma olanağı vardı. Onu istemedi. Kendine güveniyordu. Yargının sürmesini istedi Yargılanarak aklandı. Saldırganlığı yoktu. Hoşgörülüydü. Gerektiğin de savunma yapma durumunda kalırdı. Somut örneğini Kayseri de gördük Kışkırtılan kimseler Kurultay'ımıza saldırdılar. Ölüm-kalım aşamasındaydık, topluca savunmaya geçtik. Kendisi önümüzdeydi. Hemen engelledik Komutan önde bulunmaz, dedik. Arkaya aldık, balkona çıkardık. Gene de ceketli kolunda aşağı sökülüştü. Güvenirliğini orda da örnekledi.

Ne var ki, olaylar durmuyordu, açıkçası durdurulmuyordu. Başını dinlendirmek için Almanya 'ya gitti. 12 Eylül koşullarını yaşamadı. O koşulları yaşasa, gene bir gerekçe uydurulur... Ürettiği bir şiir kitabını bana da gönderdi. Ara sıra açar okurum. Bunca üretken düş kuşu bir Ekim günü üretmez oldu. Yaşamını yitirdi. Yaşasa, düşündükçe, onları yetiştiren Köy Enstitülerini anmadan edemiyorum. Yetiştirdikleri onun gibi örnek oldular, yazınımızı güçlendirdiler.

Ölümünün 11. Yılında Köy Enstitülü Yazar, Şair, Öğretmen Örgütü Önderi

FAKİR BAYKURT'U ANIYORUZ...

9 Ekim 2010, Cumartesi • Saat: 13.30

YER: Petrol İş Ankara Subesi Konferans Salonu
Adakale Sok. No:6, Kat:5 Kızılay-ANKARA

Neler Okuyalım

Eğitim Mirasımız Köy Enstitüleri

Mutahhar Aksarı, muaksari@yahoo.com

Köy Enstitüleri, eğitim mirasımızdır. Geleceğimizdir aynı zamanda. Uygulanabilirliği de mümkündür. Ama ilkelerinden şaşılmadıkça ve inanmış kadrolar oldukça/yaratıldıkça...

Kuruluşunun 70. yılını bitirmek üzereyiz Köy Enstitülerinin. Sözümlü etmek istediğim kitap, bir sempozyuma ait. Kardeş kuruluşumuz KAVEG –Köy Enstitülerini Araştırma ve Eğitimi Geliştirme Derneği- 2008’de iki gün süren bir sempozyum düzenlemişti. Bildiriler de 2009 Nisanında yayımlanmıştı. Sempozyumda, bilimsel açıdan Köy Enstitüleri’nin uygulanabilirliği ele alınmıştı. Dr. Seçkin Özsoy, “Köy Enstitüsü Mirasının Tarihselliği ve Güncelliği: Diyalektik Bir Bakış” başlıklı bildirisinde “Köy Enstitüleriyle ilgili yanıtları değil, soruları değiştirmemiz” gerektiğini belirtip “...bu kurumları bugün nasıl açabiliriz”i düşünmeye çağırıyor hepimizi. Devamında “KE kapatılmasaydı neler olurdu biçimindeki sorulara yanıt aramak yerine” “Bugünkü özgürlükçü ve eşitlikçi eğitim mücadelesinde KE deneyimi bize nasıl bir ışık tutuyor? KE deneyiminden güncel eğitim sorunları ve bu sorunlara çözüm arayışlarında ne gibi dersler çıkarmak gerekiyor?” sorularının sorulmasını istiyor. Prof. Dr. Ali Baykal da “Köy Enstitüleri 1940’lı yılların biçim ve içeriği ile, aynı söylem ve kalıplarla yeniden kurulamaz. Ama tasarım ve işletim ilkeleri –her türde ve düzeyde- yeni kurulacak ya da kendini yenileyecek okullara örnek olabilir” diye sonuçlandırıyor “Okul Tasarımında Örnek Yaklaşım: Köy Enstitüleri” başlıklı bildirisini. Yrd. Doç. Dr. Kamile Hamiloğlu, “Güncel Öğretmen Yetiştirme Felsefe ve Yöntemleri Açısından Köy Enstitüleri İzleneleri”nin “Gerçekçi, Doğacı, Diyalektik, Faydacı ve Varoluşçu akımların bir sentezi denilebilecek bir felsefi yaklaşıma sahip olduğu”nu aktarıyor. KE izlenelerini “tasarısına, ortama (gizil ve olası uyarıcılar düzenine), başarıya, erişmeye, ürüne bakarak” değerlendiriyor. Ayrıca, Faydacı, İlerlemeci, Yenidenkurmacılık felsefi akımlarının ilkeleriyle Köy Enstitülerindeki yaklaşımları kıyaslayarak daha geniş açıdan tanımamızı sağlıyor. Prof. Dr. Filiz Kamacıoğlu iler Tuğçem Kar “Köy Enstitüleri’ndeki Müzik Eğitiminin Bugünün Eğitim Sistemine Uygulanabilirliği”ni 1943 ile 2006 Müzik Dersi İçeriklerini kıyaslayarak ortaya koyuyorlar. KAVEG Başkanı Prof. Dr. Güler Yalçın, “Özgün Bir Yüksek Öğrenim Kurumu: Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü” başlıklı bildirisine YKE’ne ilişkin tüm

bilgi ve belgeleri paylaşıyor ve 14 maddede bulgularını sonuçlandırıyor. Yalçın, “KE ilkelerinin yaşama geçmesi çok daha geniş kapsamlı bir çalışmayı ve eğitim sisteminde köklü bir değişikliği gerektirmektedir” diyor son cümlesinde. Abdullah Özkucur, Ali Yılmaz, Murat Burgaç, Refet Özkan’ın yaşanmış deneyimlerinden oluşmuş bilgileri de ufuk açıcı...

KAVEG’in bu yapıtını Köy Enstitüleri konusunda bilimsel bakış açısı edinmek varsa geliştirmek isteyenlere öneriyorum...

* Eğitim Mirasımız Köy Enstitüleri Uygulanabilirliği ve Model Çalışmalar, Kitabı Yayına Hazırlayanlar: Prof. Dr. Güler Yalçın, Prof. Dr. Filiz Kamacıoğlu, KAVEG Köy Enstitülerini Araştırma ve Eğitimi Geliştirme Derneği, Literatür Yayınları, Birinci Basım: Nisan-2009, 166 sayfa, İstanbul.

Çalışan halka, öğretmene, öğrenciye yaramayan bugünkü bozuk düzen değişince ve kapitalist üretim ilişkilerinden kurtuluncaya kadar izlenebilecek en doğru Sendikâl savaş yolu, grev hakkını da elde etmiş güçlü bir örgütte izlenebilir. Bu güçlü örgüt tek olur. Karar ve yürütme organı tek olur. Ama kendi içinde demokratik işleyişin bütün ölçülerine de uyulur. Böyle bir örgüt, bugünkü dağınıklığın ve yarın yanlışlıkla yönelebileceğimiz herhangi bir “federatif birleşmenin” zararlarından bizi koruyacaktır. Tös olarak ortak kurultaya bu inançla giriyoruz.

*Tös Gazetesi sayı 59
1 Ağustos 1970
Fakir Baykurt*

Neler Okuyalım

Mualla Eyupoğlu ve Köy Enstitüleri

Zarife SAKARYA

İçinde bulunduğumuz koşullardan bakıldığında Köy Enstitüleri Cumhuriyetin mucize kuruluşları nitelemesini fazlasıyla hak ediyor. Bu mucizenin gerçekleşmesine gönül veren, emeği geçen pek çok isim var. Bu isimlerden biri de Mualla Eyupoğlu Anhegger.

M. Eyupoğlu Köy Enstitüleri'nde göreve başlama öyküsünü şöyle anlatıyor: "Akademi'den yüksek mimar olarak yeni mezun olmuşum. Annemden izin alıp bir haftalığına Sabahattin ağabeyimi ziyarete Ankara'ya gidiyorum. Hiç unutmam bir cumartesi günüydü. Ağabeyim daha Ankara'ya varır varmaz, o gün İsmail Hakkı Tonguç'la tanıştıyorum beni. O da o an tayinimi yapıyor Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'ne. Yapı Kolu başkanı olarak..."Ailesinin bu kararına verdiği tepki içinde şunları söylüyor: "Valla onlar da şaşırıdılar duruma, böyle apar topar. Ama izin verdiler işte. Sonradan çok tenkit edilmişler akrabalar tarafından,"Nasıl yollarsınız bu gençcik kızı oralara!" falan diye. Babam çok memnundu, köylerde çalışacağım, memlekete hizmet edeceğim diye. Eh annem de her zaman "Aman uşaklarım elinizden geldiği kadar köylücükleri okutun!" diyerek büyütmüş bizleri... Eh Sabahattin Ağabeyim de Ankara'da bu projeye gönül vermişlerin başlarında geliyor. Babam da peki deyiveriyor işte."

Köyde altı ahır, tuvaleti dışarıda, bir giriş holü ve bir odadan ibaret toprak bir ev kiralar M. Eyupoğlu. Karşıdaki evde oturan ev sahibi- güvenlik amacıyla olsa gerek- her gece kapıyı üzerine kilitler sabah da açar.

Hasanoğlan'daki müzik okulu binasını, büyük ve küçük marangoz atölyesini, hamam ve kantin gibi bölümleri yapan, çocuk bahçesini tasarlayıp düzenleyen Eyupoğlu, Hasanoğlan'daki çalışmalarını şöyle değerlendiriyor:"...hem derslere giriyorum hem de çocuklarla birlikte uygulama yapıyorum. Ders ve uygulama birbirini tamamlardı orada. Şimdi ben Mimarlık'tan mezun olduğumda kerpiç nedir, çimento nasıl karılır görmemişim ki hiç. Orada uygulama sırasında öğrendim her şeyi...Yanımda iki Macar usta çalışırdı.Gerisi öğrenci..."

M. Eyupoğlu Bakanlığa bağlı mimar öğretmen sıfatıyla tüm köy enstitülerinin kuruluşuna ya da tamamlanmasına katılır..."Hiç unutmam, Tonguç'la Kayseri'deki Pazarören Köy Enstitüsü'ne giderken hava kararmıştı. Etrafta hiç ışık yok,zifir gibi her yer...Kırk yılda bir araba geçer yanımızdan. Derken Pazarören ışıltılı bir karşımıza çıktı ki, ikimiz de göz yaşlarımızı tutamadık. Öyle ihtişamlı gözükmüş-

tü gözümüze kurduğumuz enstitü." diye anlatır duygularını. Bu okullara ulaşımı bazen tren, bazen at bazen de otodrezin (tren rayının üzerinde yürütülen el arabası) ile gerçekleştirirler. Ata binmeyi o yıllarda mı öğrendiniz sorusuna yanıtı "Ata binmeyi öğren-dim mi acaba? Kimse sormazdı ki, bilir misin diye. At, katır, eşek ne varsa ona biner giderdik gideceğimiz yere." diye yanıtlar.

M.Eyupoğlu ailesine yazdığı mektuplarda Anadolu'ya ilişkin gözlemlerine de yer verir. Erzurum Pulur Köy Enstitüsü'ne gidip gelirken babası Rahmi Bey'e şunları yazar:"...Babacığım enstitü müdürüyle Hasankale ve Aşkale köylerini gezdik. Bu köyler şimdiye kadar gördüklerimden pek başka. Halis Türk köylerini görmek burada mümkün oldu. Köylerimiz de şehirlerimiz gibi öyle büyük tezatlarla dolu ki.Bir evde kuzu dolması, diğerinde yalnız karpuz kabuğu yeniyor.Köylüler Orta Anadolu köylülerine nispetle çok çok fazla misafirperver.Köye kamyon çıkamadığı için 7 km yürüyerek gittik.Köylü çocuklara vermek üzere kalem ve sabun almıştım. Köyde o kadar çok çocuk bizi karşıladı ki, kalem sabun bir işe yaramadı.Her köyde olduğu gibi çocuklardan sonra kadınlar etrafımızı sardı.Yanımda bir de yüksek kısım talebelerinden Saliha var.Bizi nasıl sarılıp sarılıp öpüyorlar görseniz."Bizi siz okutun. Ne iyi canlar varmış!" diye biri bırakıp biri kucaklıyor...

Köylerden kalan intiba: sefalet, cehalet, harp korkusu, hükümet korkusu, şikayete başlamış bir mütegalibeler sınıfı... Biz yolcu, onlar hancı..."

Köy Enstitüleri'nin kapanışı ile ilgili duygularını da şöyle aktarıyor:"..."

50 000 köye ilkokul yapıldı 10 sene içinde. Hakiki bir eğitim seferberliği yaşadı Türkiye.Devlete hiç yük olmadan...Eşraf malzeme verdi, öğrenci ve öğretmen emeğini koydu.Çok yazık oldu.Çok kötülükler yaptılar bu memlekete. İnsan hakikatleri bilince, kırılıyor ister istemez."Mualla Eyupğolu'nu daha yakından tanımak isterseniz.

HİTİT GÜNEŞİ

Mualla Eyupoğlu Anhegger, Söyleşi: Tuba Çandar, Doğan Kitap,2003

Bağışlarımız için;

Posta Çeki No: 524689

Ziraat Bankası Kızılay Şubesi:

390029247-5003

Yitirdiklerimiz

- 1- Halil Dönertaş 1944 Düziçi Köy Enstitüsü Mezunu (12.08.2010)
- 2- Osman Nuri Alper 1947 Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü Mezunu (18.07.2010)
- 3- Yusuf Özkan Hasanoğlan Köy Enstitüsü 1944 Mezunu (18.07.2010)

Yönetim Kurulu Üyemiz
Ali KINACI'nın annesi
Zeliha KINACI
(1929-15.08.2010)
tarihinde vefat etmiştir.
KINACI ailesinin acısını
paylaşır, başsağlığı dileriz

KÖY ENSTİTÜLERİ VE
ÇAĞDAŞ EĞİTİM
VAKFI YÖNETİM KURULU

*"Sendikamızı, Derneklerimizi
kapatırlar birer birer gidiyorlar,
çoğu gitmesi gereken yere gitmiyor
belki, ama gidiyorlar. Bizler ise
kalıyoruz. Mesleğimiz kalıyor olanca
yüküyle, çilesiyle. Sorumluluklarıyla
birlikte mesleğimiz bize kalıyor.
Okullar, okullarda öğrenciler,
Okullar dışında yüzyıllardır aydınlık
bekleyen halkımız bize kalıyor.
Bir an önce toparlanıp bunun
gerektirdiği tavrı alalım, diye
eklemek istiyorum. "*

Fakir Baykurt.

Bize Gelen Kitaplar

- 1- M.Nuri Özden "Yaşamı Savunmak" (10 adet)
- 2- Türkiye Barolar Birliği "Mekteplerin İdman Bayramı ve Samsun Postu Tarihi"
- 3- Zihni Şenol "İçimizdeki Türk"
- 4- Eğitim Sen Yayınları "Anadilde Eğitim Sempozyumu"
- 5- Yusuf Ziya Bahadanlı, "Bir Hikayem Var"
- 6- Mustafa Sıtkı Demir "Biraz Gülümse" (Fıkralar)
- 7- Ahmet Kocaman "Dil ve Eğitimi Düşünmek"
- 8- Eğitim-Sen, "Eğitim Bilim Toplum" (dergi)
- 9- Ömer Cahit Yıldız, "Bir Anadolu Kirkiti (Şiir)
- 10- Receb Bulut, "Gecenin Ayakları" ve "Güneşi Beklerken" (Şiir).
- 11- Ardıç Sözlük-İngilizce-Türkçe Türkçe İngilizce
- 12- Dr. Halil Atılğan-"Ana Beni Eversene" ve Ceyhanlı Hasan Turan
- 13- Prof. Dr Ahmet Kocaman "Söylem Üzerine" (yayına hazırlayan)
- 14- Dr. Niyazi Altunya "Köy Enstitüsü Sistemi Toplu Bakış" 3.Baskı
- 15- Mehmet Alptekin (yetimi) "yaşamımdan kesintiler" (5 adet)
- 16- Süleyman Çalışkan "Paşaların Birliği" (10 adet)
- 17- Selçuk Sarısaltık "Beyaz Kurt'un İntikamı"
- 18- Av. Ahmet Cenana
 1. I. 1/34 TÖS Gazetesi
 - II. 4 sayı Öğretmenler T. Öğrt. Der. Fede. Yayın Organı.
 - III. 4 sayı haber mektubu. Bu üç kaynak tek dosyada arşive.
2. Hürriyet Gene Hürriyet. Hasan-Âli Yücel, Cilt 1/Kayıt No: 509
3. Hürriyet Gene Hürriyet, Hasan-Âli Yücel, Cilt 2/Kayıt No: 510
4. Devrimci Eğitim Şûrası TÖS Yayını, Kayıt No: 35
5. Devrimci Öğretmenlerin Savaşı, TÖS 1967-69 Çalışma Raporu, Kayıt No: 2351
6. İlk İki Yılda TÖS, Kayıt No: 2352
7. TÖS Dayanışma Bildirisi, Kayıt No: 2353
8. Yadırgadılar Bizi, Haşim Kanar, Şiirler, Kayıt No: 2354

Şiir Köşesi

Metin Demirtaş

Abdülkadir'i Anarken

Arkadaşlarla Abdülkadir'i anıyorduk ki
Birden ortalığı
Kekik ve nane kokusu sardı
Yahu arkadaşlar
Hele bir bakın
Şiirleriyle sokaktan
Abdülkadir geçiyor olmasın?

Not: Cemal Süreya'nın (kasabalı Lorca) dediği Abdülkadir Bulut, Anamur'lu, öğretmen kökenli bir şair. 32 yaşında iken bir trafik kazasında yitirdik. Güneyin renklerini yansıtan, çok yetenekli bir şairdi. Genç yaşta kaybı büyük bir acıdır.

Oldu mu ya?

Günnük ağaçlar, ladinler...
Sabah serinliği yollara düşmüş
Yarpuz kokuları, harnup çiçeklerinden
Mavi bir dereydin akıp gelen

Gün yanığı güneyli ozan
Nice özlemlerin gibi
Şiir defterinde yarım kaldı
Daha söyleyecek Akineli türkülerin vardı

Oldu mu ya?
Kim yazacak şimdi
Çalı dibinde biten
Anamur'lu çiçeğin şiirini?

(Abdülkadir Bulut'un öldüğü gün yazmış)

KÖY ENSTITÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenişehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68 - Tel: 0312 419 36 34

<http://www.koyenstitulerivakfi.org.tr>

Yayının Adı

Yayının Türü

Yayın Şekli

Yayın Sahibi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Yayın İdare Adresi

E-Mail

Basım Yeri

Köy Enstitüleri

Yaygın Süreli Yayın

2 Aylık - Türkçe

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına ERDAL ATICI

ALİ KINACI

Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA

kevakfi@gmail.com

Merdiven Reklam Tanıtım

GMK Bulvarı Özveren Sk. No: 13/14 DEMİRTEPE - ANKARA

Tel: 0312 232 30 88 • merdivenreklamtanitim@gmail.com